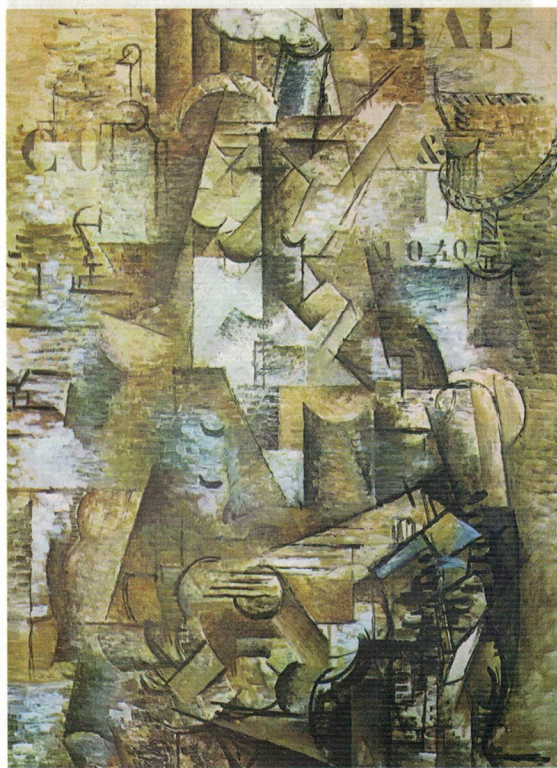

KUBIZM – ŚWIAT KOSTEK I SZEŚCIANÓW

Kubiści przestali udawać, że obrazy ukazują realny świat, podczas gdy tak naprawdę to jedynie płaskie płaszczyzny pokryte farbami. Malarze wcześniejszych epok dążyli do wywołania u widza złudzenia rzeczywistości przez zastosowanie perspektywy zbieżnej i światłocienia. Natomiast kubiści zamiast sztuczek i iluzji woleli zastanawiać się nad tym, dlaczego widzimy przedmioty akurat w takiej formie, a nie w innej. Jak przedstawić trójwymiarowy obiekt, który z każdej strony wygląda inaczej? Czy można przełamać ograniczenia wynikające z tego, że – mimo usilnych starań – obraz na płótnie zawsze pozostaje płaski? By poradzić sobie z tym dylematem, kubiści ukazywali przedmioty sprowadzone do rozbitych, geometrycznych brył. Strategia ta była rozumiana przez odbiorców dość powierzchownie, na co wskazuje nazwa kierunku, od której sami twórcy się odcinali (fr. *le cube* – ‘sześcián, kostka’). Jak jeszcze kubiści próbowali wprowadzić rzeczywistość do malarstwa? Jednym ze sposobów było wklejanie do obrazów różnych elementów, w tym skrawków tapet, gazet, etykiet od napojów czy biletów.

► O perspektywie czytaj na s. 48–49; o światłocieniu – na s. 50–51

GEORGES BRAQUE, [żorż brak], *Portugalczyk*, olej na płótnie, 117 x 81 cm, Muzeum Sztuki w Bazylei (Szwajcaria), 1911 r.

Artystę zajmował problem bryły i przestrzeni malarskiej. Geometryzował przedmioty i sprowadzał je do form plastycznych. Braque współpracował z Picassem. Stworzyli teorię przestrzeni kubistycznej, w której ważne są nie postać czy przedmiot, lecz podziały, kontury, rytm. Zaprezentowany obraz jest jednym z kilku, w których artysta wprowadził ponadto litery, cyfry i instrumenty muzyczne.

JUAN GRIS, *Portret Pabla Picassa*, olej na płótnie, 93 x 74 cm, Instytut Sztuki w Chicago, 1912 r.

Hiszpański malarz kubista sportretował swojego kolegę, z którym pracował podczas tworzenia koncepcji kubizmu. Zaprezentowana postać została podzielona na geometryczne fragmenty oraz kanciaste i łukowate kontury, mimo to pozostaje czytelna, można nawet dostrzec paletę w dłoni modela. Wyraźne linie tworzące podziały płaszczyzny dzieła i rytm dominują nad delikatnymi, płaskimi plamami barwnymi.